

Εργαλείο (10)

Το τεστ Ανίχνευσης και Αξιολόγησης της Συγκέντρωσης και της Προσοχής (ΑΣΥΠ) απευθύνεται σε παιδιά σχολικής ηλικίας (6-10 ετών). Σκοπός του ΑΣΥΠ είναι (α) η ανίχνευση (κυρίως στην Α' Τάξη) της πιθανότητας εμφάνισης δυσκολιών προσοχής και συγκέντρωσης στο δημοτικό σχολείο, και (β) η αναλυτική εκτίμηση (στις Β' - Ε' Τάξεις) πιθανών ελλειμμάτων σε κάθε μία από τις δύο διαστάσεις (διάρκεια και εύρος) της προσοχής και της συγκέντρωσης. Το ΑΣΥΠ συμπληρώνει επίσης το Τεστ Ανίχνευσης και Διερεύνησης Διαταραχών Μνήμης, με δεδομένο ότι η ικανότητα παρατεταμένης εστίασης της προσοχής σε προκαθορισμένα χαρακτηριστικά του ερεθίσματος κατά τη διαδικασία της μάθησης μειώνει την επίδραση παρεμβολών και βελτιώνει την ικανότητα μεταγενέστερης ανάκλησης (Fiducia & O'Leary, 1990). Η ικανότητα βραχύχρονης διατήρησης στη συνείδηση ικανού αριθμού δεδομένων αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της λειτουργίας της πρωτογενούς μνήμης και απαραίτητη προϋπόθεση για την επαρκή κωδικοποίηση αυτών των δεδομένων και την μακρόχρονη αποθήκευσή τους (Cowan, 1993, Shiffrin, 1993). Το ΑΣΥΠ συμπληρώνει επίσης το Τεστ Αξιολόγησης Επιτελικών Λειτουργιών (ΑΞΕΛ), μια και τόσο εννοιολογικά όσο και κλινικά, οι δύο τομείς ψυχολογικών λειτουργιών συνδέονται άρρηκτα μεταξύ τους.

Τόσο η χρονική διάρκεια όσο και το εύρος της προσοχής σχετίζονται επίσης στενά με την ικανότητα κατανόησης του γραπτού λόγου (Oakhill, Cain, & Bryant, 2003). Μειωμένο εύρος προσοχής παρατηρείται συστηματικά σε παιδιά με αναπτυξιακές διαταραχές λόγου και μαθησιακές δυσκολίες (Aram, Ekelman, & Nation, 1984, Korkman & Pesonen, 1994) και σχετίζεται στενά με ελλείμματα φωνολογικής επεξεργασίας. Τέλος σημαντικές συσχετίσεις έχουν ανιχνευτεί τόσο μεταξύ της ικανότητας κατανόησης κειμένου και του εύρους της προσοχής για λεκτικά ερεθίσματα αλλά και για μη λεκτικά ερεθίσματα (θέσεις στο χώρο: Bayliss, Jarrold, Gunn, & Baddeley, 2003).

Απώτερος στόχος της χρήσης του εργαλείου είναι η εξαγωγή αξιόπιστων στοιχείων για τον καλύτερο σχεδιασμό προγραμμάτων εξατομικευμένης εκπαιδευτικής παρέμβασης για την αντιμετώπιση δυσκολιών μάθησης λαμβάνοντας υπ' όψη τις γνωστικές ιδιαιτερότητες του κάθε μαθητή. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι πρώιμες ενδείξεις μεταγενέστερων ελλειμμάτων στην προσοχή και τη συγκέντρωση είναι δυνατό να ανιχνευθούν από την ηλικία των 6-7 ετών περίπου (Jester et al., 2005, Kalff et al., 2005, Sonuga-Barke et al., 2005).

3. Οι Επιμέρους Δοκιμασίες (Κλίμακες) του Εργαλείου

Το ΑΣΥΠ περιλαμβάνει τέσσερις δοκιμασίες (δύο οπτικές και δύο ακουστικές) που εξασφαλίζουν επαρκή κάλυψη των δύο κύριων παραμέτρων της λειτουργίας της προσοχής και της συγκέντρωσης, δηλαδή της παρατεταμένης διατήρησης και του εύρους (ποσότητα στοιχείων που μπορούν να διατηρηθούν στη συνείδηση προς επιλογή και περαιτέρω επεξεργασία ή μακρόχρονη αποθήκευση). Με τις δοκιμασίες παρατεταμένης προσοχής αξιολογείται επίσης και η επάρκεια της λειτουργίας της επιλεκτικής προσοχής καθώς απαιτείται από τον εξεταζόμενο αξιολόγηση ποικίλων ιδιοτήτων του κάθε ερεθίσματος (ακουστικού ή οπτικού) και νοητική επιλογή των ιδιοτήτων εκείνων που προσδιορίζουν την ταυτότητα του ερεθίσματος-στόχου. Εξασφαλίζεται επίσης η δυνατότητα αξιολόγησης παιδιών με αισθητηριακά ελλείμματα (μειωμένη οπτική οξύτητα ή ακουστική έκπτωση), παιδιών με αναπτυξιακά ελλείμματα λόγου, και αλλοδαπών μαθητών που μαθαίνουν τη Γλώσσα ως δεύτερη γλώσσα. Οι επιμέρους δοκιμασίες του ΑΣΥΠ είναι οι εξής.

Σύλλογος
Εκπαιδευτικών
Εξειδικευμένων
στις
Μαθησιακές
Δυσκολίες

www.dismathis.gr

Δοκιμασία Παρατεταμένης Ακουστικής Προσοχής.

Η δοκιμασία αυτή αξιολογεί την ικανότητα εστίασης και διατήρησης της προσοχής σε προσδιορισμένα από πριν λεκτικά ερεθίσματα. Ο εξεταζόμενος ακούει μια σειρά από λέξεις (π.χ., καρπούζι, εικόνα, σύντομα, έτσι, άκουσε, μήλο...) που παρουσιάζονται με ρυθμό μίας λέξης/δευτ. για περίπου 3 λεπτά της ώρας. Καλείται να ανιχνεύσει την παρουσία μιας συγκεκριμένης λέξης («μήλο») εντός μιας σειράς άσχετων ερεθισμάτων (όπως οι λέξεις «στρογγυλό», «τώρα», και «δείξε»). Βαθμολογείται (α) ο αριθμός των σωστών απαντήσεων στη λέξη «μήλο», και (β) ο αριθμός των εσφαλμένων απαντήσεων (απόκριση σε οποιαδήποτε άλλη λέξη). Η δοκιμασία απαιτεί παρατεταμένη εστίαση της προσοχής σε μία αισθητηριακή οδό (ακουστική), ταχεία κωδικοποίηση κάθε λεκτικού ερεθίσματος στα πλαίσια μιας προκαθορισμένης έννοιας (φρούτο), επιλογή απάντησης όταν το ερέθισμα ανήκει στη λεκτική κατηγορία «μήλο», και αναστολή απάντησης όταν το ερέθισμα εμπίπτει σε οποιαδήποτε άλλη λεκτική ή εννοιολογική κατηγορία (κάποιο άλλο φρούτο ή λέξη).

Δοκιμασία Παρατεταμένης Οπτικής Προσοχής.

Η δοκιμασία αυτή αξιολογεί την ταχύτητα και την ακρίβεια με την οποία ο μαθητής μπορεί να ερευνά μια πυκνή διάταξη από μικρά σχήματα, να εντοπίζει και να σημειώνει με το μολύβι ένα προκαθορισμένο σχήμα-στόχο (καμπάνα), υπό πίεση χρόνου. Βαθμολογείται ο συνολικός αριθμός σωστών εντοπισμένων στόχων, ο αριθμός επιλογών μη-στόχων, και ο χρόνος ολοκλήρωσης της δοκιμασίας.

Εύρος Ακουστικής Προσοχής.

Αξιολογεί την ικανότητα βραχύχρονης συγκράτησης προτάσεων αυξανόμενου μήκους με βάση τόσο φωνολογικά όσο και συντακτικά στοιχεία (Wagner & Torgesen, 1987). Ο εξεταστής διαβάζει μία πρόταση κάθε φορά (από μια λίστα προτάσεων αυξανόμενου μήκους) και ζητά από τον εξεταζόμενο να την επαναλάβει κατά λέξη.

Εύρος Οπτικής Προσοχής (θέσεις στο χώρο).

Αξιολογεί την ικανότητα βραχύχρονης συγκράτησης ενός αριθμού (αυξανόμενου από δοκιμή σε δοκιμή) θέσεων σε μια οπτική σκηνή (μια παιδική χαρά). Ο εξεταστής δείχνει την αλληλουχία των θέσεων που επισκέπτεται κάθε φορά ο ήρωας της ιστορίας (παπάκι) και ζητά από το παιδί να ανατρέξει τη διαδρομή.